

Цей переклад підготовлений Радою Європи в межах Плану дій Ради Європи для України на 2018-2021 роки та фінансований за рахунок коштів на рівні Плану дій, наданих Естонією, Ірландією, Латвією, Литвою, Ліхтенштейном, Люксембургом, Нідерландами, Норвегією, Польщею, Румунією, Туреччиною, Угорщиною, Фінляндією, Чеською Республікою, Швейцарією, Швецією та Канадою.

This translation is produced by the Council of Europe within the framework of the Council of Europe Action Plan for Ukraine 2018-2021 and funded with Action Plan-level funds provided by the Czech Republic, Estonia, Finland, Hungary, Ireland, Latvia, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, the Netherlands, Norway, Poland, Romania, Sweden, Switzerland, Turkey and Canada.

Stankov i United Macedonian Organisation Ilinden проти Болгарії-29221/95 і 29225/95

Рішення від 2.10.2001 [Секція I]

Стаття 11

Стаття 11-1

Свобода мирного зібрання

Обмеження для громадських зборів неурядової організації: *порушення*

Факти : Другий заявник - це громадська організація, заснована в 1990 році, метою якої є об'єднання всіх македонців у Болгарії та забезпечення визнання македонської меншини в Болгарії. Перший заявник у відповідний час був головою філії цієї організації. Заяву організації про реєстрацію було залишено без задоволення обласним судом, а апеляцію було відхилено Верховним Судом на підставі того, що цілі об'єднання спрямовані проти єдності нації і, таким чином, суперечать Конституції. У 1994 і 1995 роках організація звернулася з проханням про проведення зборів у певному місці в пам'ять про історичну подію. У дозволі було відмовлено без будь-яких причин, і скарга організації була відхилена районним судом на тій підставі, що така зустріч може загрожувати громадському порядку. Подібний запит було відхилено у 1997 році на тій підставі, що організація не є "законною організацією", а скаргу було відхилено районним судом, який визнав, що організація не була належним чином зареєстрована, і що не зрозуміло, хто організував подію, що призвело до відсутності ясності, і це загрожувало громадському порядку. У 1995 і 1997 роках організація також просила дозволу провести зустріч на могилі історичного діяча. У 1995 році у дозволі було відмовлено на підставі того, що організація не була належним чином зареєстрована. Прибічникам організації, однак, було дозволено відвідати могилу і покласти вінок, але їм не було дозволено брати плакати, транспаранти або музичні інструменти чи виголошувати промови. У 1997 році у дозволі знову було відмовлено, і скарга організації не була розглянута, оскільки організація не була зареєстрована. Уряд подав матеріали, які, на його думку, свідчили про сепаратистські цілі організації, і зазначив, що деякі її члени були озброєні.

Право: Попередні заперечення Уряду – Положення статті 34 § 4 *in fine*, які дозволяють Суду проголосити заяву неприйнятною на будь-якій стадії провадження, не означають, що держава може порушувати питання щодо прийнятності на будь-якій стадії провадження, якщо воно могло бути порушене раніше, або повторити його, якщо воно вже було відхилене. У справах, що підпадають під статтю 5 § 3 *in fine* Протоколу № 11, відповідно до якої заяви, які Комісія проголосила прийнятними, проте не завершила їхній розгляд, мають розглядатись Судом як "прийнятні справи", питання щодо прийнятності може бути знову порушене тільки за особливих обставин. У цій справі Уряд по суті повторив заперечення, які були відхилені Комісією, яка детально розглядала аргументи і надала повне мотивування, і не було надано нових доказів, які б виправдали перегляд питань щодо прийнятності.

Стаття 11 – Поняття "мирного зібрання" не поширюється на демонстрацію, організатори і учасники якої мають насильницькі наміри, але оскільки у даній справі особи, причетні до організації заборонених зібрань, не мати таких намірів, то стаття 11 має застосовуватись. Більше того, безперечним було втручання у свободу зібрань обох заявників. Хоча причини, наведені для заборони, були різними, і відсутність реєстрації, про яку було згадано, не могла сама по собі, відповідно до

національного законодавства, бути підставою для заборони, державні органи посилювались також на небезпеку для громадського порядку, що було підставою, передбаченою національним законодавством. Тому втручання можна вважати таким, що відбувалось "згідно із законом". Беручи до уваги усі матеріали справи, можна визнати, що втручання було спрямоване на захист одного або декількох інтересів, на які посилюється Уряд (захист національної безпеки і територіальної цілісності, захист прав і свобод інших осіб, громадський порядок, запобігання заворушенням та злочинності). Щодо необхідності втручання, то статтю 11 слід розглядати у світлі статті 10, оскільки захист поглядів і свободи їх вираження є однією з цілей свободи зібрання і об'єднання. Такий зв'язок був особливо актуальним, коли, як і в даному випадку, втручання влади було, принаймні частково, відповіддю на висловлені погляди або заяви. Більше того, свобода зібрання захищає демонстрацію, яка може образити осіб, які виступають проти ідей або претензій, які вона прагне просувати. Мешканці регіону мають право утворювати організації з метою просування особливих характеристик цього (регіону), і той факт, що організація висловлює самосвідомість меншини, не може саме по собі виправдати втручання у права, гарантовані статтею 11. Програма організації може приховувати цілі, відмінні від проголошених, і в цьому відношенні необхідно порівнювати зміст програми з діяльністю організації, істотним чинником є наявність заклику до застосування насильства або відкидання демократичних принципів. Проте, автоматичне посилення на те, що організації було відмовлено в реєстрації як антиконституційній, не може бути достатнім, аби виправдати практику систематичних заборон на мирні зібрання, і тому в цій справі необхідно вивчити причини, які були висунуті для виправдання втручання. По-перше, у разі підготовки до збройних дій уряд міг би надати переконливіші докази цього. По-друге, не було жодних доказів серйозних заворушень, викликаних заявниками: було зроблено посилення лише на гіпотетичну небезпеку, а ризик незначних інцидентів не вимагав заборони зібрань. По-третє, незважаючи на те, що не було нерозумним, якби органи влади підозрювали, що деякі лідери організації чи пов'язані з ними групи мали сепаратистські погляди, так що можна було очікувати, що під час зібрань будуть висловлені сепаратистські гасла, проте вимога конституційних та територіальних змін не може автоматично обґрунтовувати заборону на свободу зібрань, оскільки такі вимоги автоматично не становлять загрози територіальній цілісності країни або національній безпеці. Широкі заходи профілактичного характеру для придушення свободи зібрань та вираження поглядів, крім випадків підбурювання до насильства або відмови від демократичних принципів, завдають шкоди демократії і часто загрожують їй. Отже, ймовірність того, що сепаратистські заяви будуть зроблені під час зібрання, не може виправдати заборону. Щодо твердження Уряду про існування ознак того, що цілі організації будуть досягатися у насильницький спосіб, то у відмові у реєстрації не було посилення на це, а більшість заяв організації прямо заперечували насильство. Таким чином, не було жодних ознак того, що зібрання можуть стати платформою для пропаганди насильства та відмови від демократії з потенційно шкідливим впливом, що вимагало б їх заборони. Більше того, той факт, що питання стосувалося національної символіки та національної ідентичності, не може розглядатися як такий, що вимагає ширшої можливості розсуду; влада повинна виявляти особливу пильність, аби гарантувати, щоб національна громадська думка не була захищена за рахунок заперечення поглядів меншин, незалежно від того, наскільки непопулярними вони є. Нарешті, стосовно значущості втручання очевидно, що час і місце зібрань були вирішальними для заявників. Органи влади вдавалися до заходів, спрямованих на запобігання поширенню поглядів заявників в умовах, коли не було реального ризику насильницьких дій, підбурювання до насильства або будь-якої іншої форми відмови від демократичних принципів. Таким чином, вони перевищили свою можливість розсуду, і заходи, що забороняли зустрічі, не були необхідними в демократичному суспільстві.

Висновок: порушення (6 голосів проти 1).

Стаття 41 – Суд присудив заявникам 40000 французьких франків (FRF) на відшкодування моральної шкоди і призначив відшкодування видатків і витрат.